

Gazeta „Filozofik”
nawiązuje do idei wielkiego pedagoga Janusza
Korczaka, który wraz z dziećmi redagował
„Mały Przegląd”.
Korczak uważał, że myślenie dzieci jest tak
samo ważne, jak myślenie dorosłych.
Udowodnił, że dzieci potrafią być odpowie-
dzialne i są w stanie same stworzyć gazetę,
gdzie zebrane będą ich myśli.

„Filozofik”
jest młodszym bratem Europejskiej Filozof-
icznej Gazety Dzieci „100”, którą przez kilka lat
redagowały dzieci z 10 państw europejskich,
między innymi z kilku polskich szkół.

Ignacy Mielewczyk kl. 3

Mateusz O., kl. 4

Antek O., kl. 4

Ofelia E., kl. 5

Maja Wróblewska, kl. 8

Roza D., kl. 7

Arina Shatkova, kl. 7

Jaki jest władca?
Jaki powinien?
Władca poważny,
Nie zawsze jest odważny,
Lecz władza to służba,
Więc władca powinien,
Utrzymać porządek,
I mieć rozsądek,
Potęga, to często,
Dla władcy mordęga,
Kto rządzi,
Ten sądzi,
Co robić,
Czego nie,
I chociaż władca bogaty ma strój,
To musi dbać o państwa ustrój.
I mimo że ma spory dobytek,
Nie znaczy, że ma autorytet,
Uczciwość,
to cecha dobrego władcy,
A chciwość złego.

Marysia Bagińska, kl. 6

Czy władza zmienia charakter człowieka?

Dyskusja kl. 6

Władza może zmienić człowieka, bo z nią przychodzą pieniądze i możliwości. Ale nie musi. Można nadal być sprawiedliwym i dobrym człowiekiem, i w tym sensie sprawdzić, jakim się rzeczywiście jest.

Podczas władzy źle sprawowanej można też zmienić się na lepsze, bo zrozumie się błąd pod wpływem doświadczeń.

Za przykład posłużył film „Gwiezdne Wojny”, gdzie pokazano dwie strony mocy: dobrą i złą, oraz powieść „Opowieść wigilijna”. Sięgnaliśmy też do historii Polski, z czasów, gdy była potęgą, oraz sytuacji współczesnej Rosji i Ukrainy.

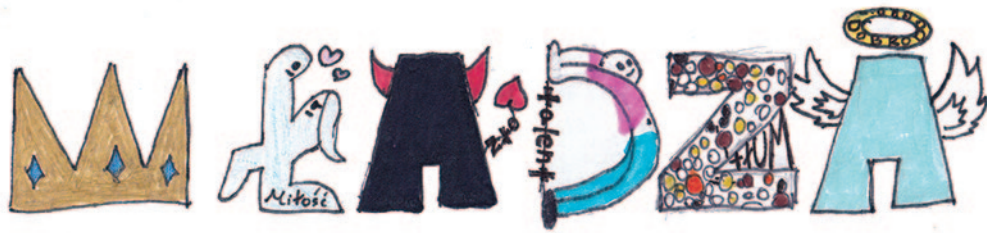
Pojawiło się przypuszczenie, że władca chętniej pomaga, gdy sam przeżył trudne sytuacje. Pomagać nie musi koniecznie sam, osobiście, może założyć grupę.

W dyskusji poruszyliśmy sporo problemów, np.: czy natura ludzka sprawia, że władza psuje człowieka? Czy ten musiałby się zmienić, żeby ludzie przy władzy nie chcieli kierować się własnym interesem? Czy wystarczy zmienić zasady wyboru, by wygrali lepsi ludzie? Jak powinno się wybierać władzę, żeby było sprawiedliwie i mądrze? Sprawiedliwie, tzn. by wszyscy mieli równe szanse na uczestniczenie we władzy? Jaki jest cel władzy? Dlaczego do niej tak wielu dąży, nie wahając się oszukiwać? Czy oszukuje się, nie mogąc dotrzymać obietnic, czy nie chcą? Przed kim władza odpowiada? Jaka rolę we władzy odgrywa strach?

Skrót: Anna Szymaszczyk

Dyskutowali: Antek Talasiewicz, Bogdan Yankovyy, Felek Guzowski, Franek Karbowicz

Jest jak

Ola Li, kl. 5

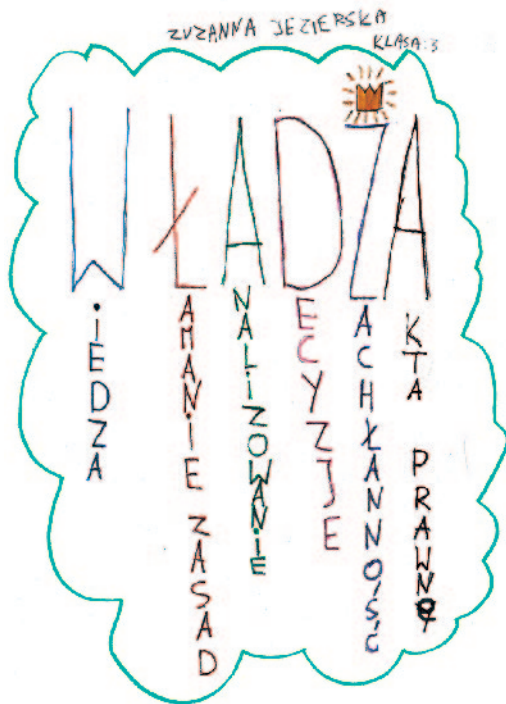
Władza jest jak:

- auta na ruchliwej ulicy, bo ucieka przed sprawiedliwością;
- wspinaczka, bo ciągle zmienia poziom;
- lis, bo chytra;
- planszówki, bo nie wiadomo, kto zwycięży.
- czerwona kropka na czarnym polu, bo się rzuca w oczy;
- drzewo, bo ma ogromny wpływ na życie;

Julek Kordus i Jeremi Gala, kl. 5

- zostanie samemu w domu – nikt nie musi ci nic mówić, możesz robić co chcesz;
- dużo słodczy – jest fajnie, ale potem robi się źle;
- dawanie innym jakichś zadań do wykonania;

Arina Shatkova, Aleks Zagórski

Zuzanna Jezierska, kl. 3

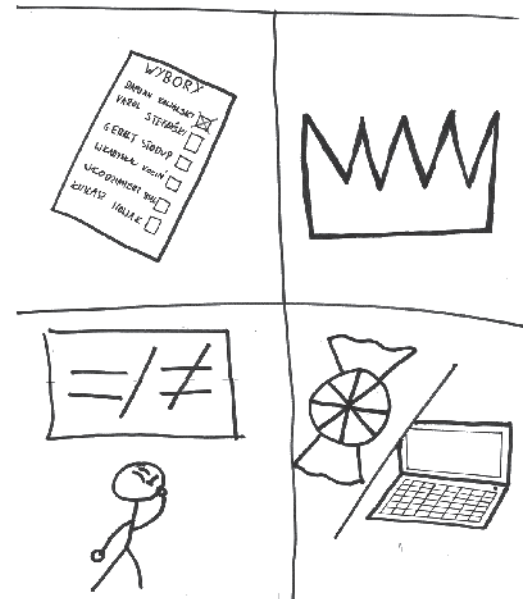

Władza
Jest
Jak:

Wspinająca się osoba, idzie do góry
a słabszy zostaje w dole
Ale potrzebuje pomocy od lepszych.

Malina Siedlecka, kl. 5

Czy władza to zawsze to samo?

Tomasz G., kl. 6

WŁADZA
jest jak
piłka

Bo wędruje z nogi
do nogi

Lena Wroniszewska, kl. 5

Lila Pietrzak, kl. 3

WOLNOŚĆ
WŁASNOŚĆ
ŁAD
DOBRO
ZŁO
ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Henryk Godek, kl. 3

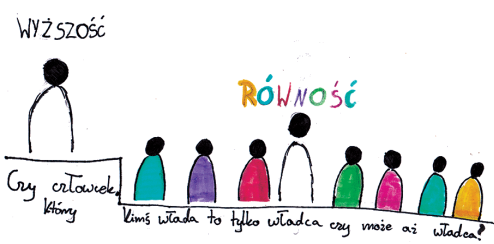
TO
Ciepła
odpowiedzialności. Taką do upiększenia

Ania Gniadek, kl. 5, Gabrysia Lysoń, kl. 5

WŁADZA to nie tylko:
PIENIĄDZE, BE-
RTO, KORONA to...?

Marysia P., kl. 3

Lena Wroniszewska, kl. 5, Tosia Krajewska, kl. 5

WŁADZA

Stanisław Grefkowicz, kl. 3

Jak powstała władza? Władza chyba powstała przez kłótnie o osobę najważniejszą.

Marysia Kowalska kl. 4

Nie chcę być królową, nie umiem rządzić, bo nie umiem rozkazywać. Uważam, że rozkazowanie jest niemiłe dla wszystkich.

Marcelina Herbaczyńska, kl. 1

Ja nie wiem, czy mogę być królową, bo po prostu mogę kogoś urazić jakimś słowem np. „Idź z mojego kraju”. Chcę, żeby na świecie było dobrze, żeby była wolność.

Marysia Żukowska, kl. 1

Nie chcę być królem, bo: nie mógłbym chodzić na mecze piłki nożnej, spotykać się z kolegami, ludzie będą ode mnie chcieć dużo pieniędzy.

Piotrek Świdrowski, kl. 2

Czy lepiej jest mieć władzę, czy jej nie mieć?

Marysia Kowalska, kl. 4

Czy władza jest po to, by pomóc, czy przeszkadzać?

Ola Dąbrowska, kl. 6

Władza jest po to, by pomóc określonej grupie osób funkcjonować, ale jeśli zostanie w zły sposób wykorzystana, będzie przeszkadzać.

Ola Dąbrowska, kl. 6

Jeżeli ktoś rządzi, kto nie umie rządzić, to wtedy jest źle.

Ewa Charkiewicz, kl. 1

Czy każdy ma jakąś władzę?

Dyskusja klasy 1

- Tak, bo władam sobą, np. jak chcę, to rysuję, robię bombkę z papieru i wycinam.
- Władam sobą, to znaczy panuję nad sobą, bo gdybyśmy nie panowali, to byśmy robili złe rzeczy.
- Władac sobą, to panować nad swoimi organami, kończynami.
- Mam władzę nad telefonem, bo ręce trzymają komórkę.
- Nie, bo telefon sam sobą włada. My nie władamy telefonem, bo jak wejdziemy w internet, to nie władamy. To jest elektronika, a ona panuje nad sobą.
- Ale człowiek zrobił telefon, więc człowiek nim włada. Ale faktycznie całkowicie nim nie władamy.
- Silnik ma władzę nad samochodem, bo bez silnika samochód nie jedzie, silnik go porusza. No kierownica też.
- Mamy też władzę nad zwierzętami, bo możemy je sprzedać, karmić, wytresować.
- Nie, one sobą także władają.
- Możesz je przecież sprzedać.
- Okropne jest sprzedawanie, jak się do ciebie zwierzę przyzwyczai, bo ono zasługuje na dobre życie.

Bartek Teclaw, Ignacy Basiukiewicz, Stanisław Buliński, Maciek Mielewczyk, Wójtek Ciepłik, Zuzanna Machala, Janek Lipiński, Kazik Szwejkowski, Karol Zwierzchoń, Zuzia Mazurkiewicz, Janek Zaremba, Ewa Charkiewicz

CZY WŁADZA KUSI DO ZŁA?

Mateusz P., kl. 2

Zosia B., kl. 6

Blanka Burczyńska, kl. 2

Gawel Gadowski, kl. 1

CZY WŁADZA MOŻE BYĆ FAŁSZYWA?

Milka, kl. 7

WŁADZA JEST JAK

BO W RODZINIE JEST HIERARCHIA

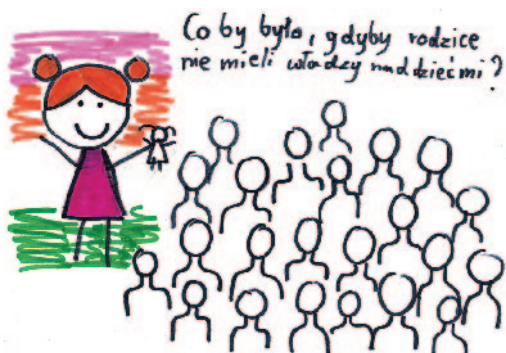
Emil Fabisiak, Franciszek Cecot,
Maks Kopala, kl. 6

- Czy władza w jakimś stopniu zawiera dyskryminację?
- Władza absolutna dyskryminuje wszystkich oprócz władcy.
- Demokracja dyskryminuje mniejszość.
- Anarchia dyskryminuje przegranych.
- Czy mogłaby istnieć władza pozbawiona dyskryminacji?
- W małym gronie dałoby się, gdyby każdy rządził po kolei, ale w dużej grupie byłoby to niewygodne. Przecież jak mają rządzić dzieci? A nawet jeśli jest to małe grono, co będzie jeśli ktoś zachoruje?

Co daje nam władza?

Hania Ż.

Marianka Pawlak, kl. 5

Co by było, gdyby rodzice nie mieli władzy nad dziećmi?

Robilibyśmy co chcemy, np. grali na komputerze, uprawiali sport, który chcemy, spali, ile chcemy, jedli słodkości, ile chcemy, bawili się z bliskimi, oglądali filmy. Nie mielibyśmy ograniczeń, robilibyśmy co, i ile chcemy.

Cyryl Łoza, Kacper Mozart, kl. 6

Nie byłoby niczego, ponieważ dzieci które są złe pozabijałyby wszystkich i wszystko powysadzały.

Frank Cecot, Emil Fabisiak, kl. 6

A może przyczyną niedobrych dzieci jest właśnie to, że nie mają takiej wolności.

Maks Kopala, kl. 6, Kajetan Zhang-Kowalewski, kl. 5

Marianka Pawlak, kl. 5

Co to jest władza?

- Każdy ma władzę – masz nad swoim ciałem, np. gdy ruszysz ręką.
- A jak ktoś jest sparaliżowany?
- Zawsze jakąś minimalną władzę ma.
- Wtedy inne osoby, które mają większą władzę, mogą pomóc tym osobom, mają nad nimi władzę.
- Władać sobą, to panować nad swoimi organami, kończynami.
- Władza jest wtedy, kiedy każesz innej osobie, a ona to robi.
- Ale ona może się nie poruszyć, jak nie będzie chciała, bo to ona ma władzę nad sobą.
- Nie ma, bo możesz sam poruszyć jej rękę, gdy jesteś silniejszy.
- Tak, ale to wtedy nie jest władza, tylko siła.

Olek Machala, Antek Jęda,
Lucja Basiukiewicz, Lucja Pawlukoń, kl. 3

Kostek S., kl. 5

WŁADZA JEST JAK

BO PRAWIE KAŻDY CHCE JĄ MIEĆ

Andrzej Pokrzewiński i Jan Lipka, kl. 5

Maja Masiak, kl. 1

Ignacy Dębowski, kl. 3

Władza najlepiej sprawdza charakter człowieka

Dyskusja klasy 3

- Tak, sprawdza charakter, bo może być bardzo zła, ale może też być dobra.
- Nie zgadzam się, bo jeśli ktoś wywoła wojnę to masz rację, Olek, ale jeśli jest anonimowy, nie będzie pokazywał się w mediach (bo one też odsłaniają charakter), to nikt nie wie, jaki ma charakter. Bo wojny najlepiej sprawdzają charakter.
- To i tak ktoś będzie wiedział, jaki on naprawdę jest, że jest taki cichy i nie chce się wystawiać.
- A może nie mieć ochoty się wystawiać. Nie chce żeby go ktoś znał.
- To i tak wszyscy będą wiedzieli, że jest taki i nie chce się wystawiać.
- To tylko jego rodzina będzie wiedziała.
- A jak on sprowadzi chaos? Po tym też można poznać jaki ma charakter?
- Ale jak nawet się nie wystawia, a coś sprowadza do rządu, to po tym też można poznać, jaki ma charakter, np. gdy decyduje, że wszystkie dzieci muszą nosić mundurki, to też sprawdza?
- No!
- Tak, to jaki ma? – Nie wiadomo.
- Elegancki.
- No, chyba nie ma takiego charakteru.
- A jak założy firmę butów, która będzie państwowa i każdy musi zapłacić 1000 złotych?
- To i tak wszyscy powiedzą, że jest zły, bo nikt nie chce płacić podatków. I to odkrywa jego charakter, że jest zły.
- A jak dzięki tej firmie ten kraj stanie się najbogatszy na świecie?
- A jak będzie zmuszał ludzi do pracy?
- A jeżeli on oszuka, bo sobie weźmie te pieniądze, a firma nie powstanie?
- To powiedzą, że jest zły.
- Ja wywnioskowałam, że mówimy o poznawaniu, sprawdzaniu charakteru człowieka u władzy przez innych ludzi, a teraz chciałabym, żebyśmy zastanowili się, czy władca sprawdza swój własny charakter.
- Nie, nie sprawdzi się, człowiek przy władzy się nie sprawdzi.
- Uważam, że człowiek może się sam sprawdzić, bo jak wyda rozkaz bez zastanowienia

- i potem pomyśli, że rozkaz jest zły, to może się wycofać.
- Ale np. Putin, dlaczego się nie wycofa?
- Bo chce więcej ziemi.
- Czyli się nie poznał.
- Poznał, bo wie, że jest w stanie wywołać wojnę i może sam zabijać.
- Ale to nie jest poznanie siebie!
- **Dlaczego?**
- Bo wysła ludzi i morduje, i się nie poznaje, bo kontynuuje, nie wycofał się.
- A może on się pozna dopiero, jak będzie na emeryturze.
- Albo dobrze zrozumie dopiero po śmierci.
- Bo jemu nie chce się dostrzec, że robi źle.
- To tak, jak mojej siostrze – zawsze mówi, że to nie ona.
- A może kłamia, żeby mieć więcej pieniędzy?
- A po co im, jak i tak umrą?
- Dla dzieci.
- Ale Putin nie ma dzieci, bo kto by się chciał z nim ożenić.
- **A może władza przeszkadza się poznać?**
- Tak.
- Nie.
- W pewnym sensie tak, w pewnym nie.
- Ale jak się straci władzę, to możesz się zastanowić, czy było się dobrym, czy złym.
- Władza przeszkadza, żeby się poznać, dopiero, jak się straci władzę, to można.
- Ale nie można poznać człowieka po jego czynach. Bo może oszukiwać, kłamać.
- **Czy ja dobrze zrozumiałam, że władza utrudnia poznanie swojego charakteru?**
- Jak Putin odkryje błąd, to się wycofa.
- Kiedy łatwiej odkryć błąd, jak się ma władzę, czy nie?
- Jak się nie ma, bo władza decyduje o wszystkim.
- **A jaka jest różnica między poznać samego siebie a sprawdzić?**

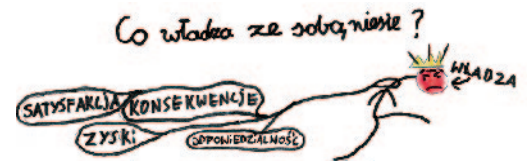
Tomasz Brodziak, Olek Dąbrowski, Jan Odrowąż-Sypniewski, Krzysztof Drozd, Olek Machala, Ignacy Mielewczyk, Lucja Pawlukojć, Janek Sudujko, Michał Szeremeta

Zuzia Furman, kl. 3

Emil Fabisiak, Franek Cecot, kl. 6

Jan Wojnar, kl. 5

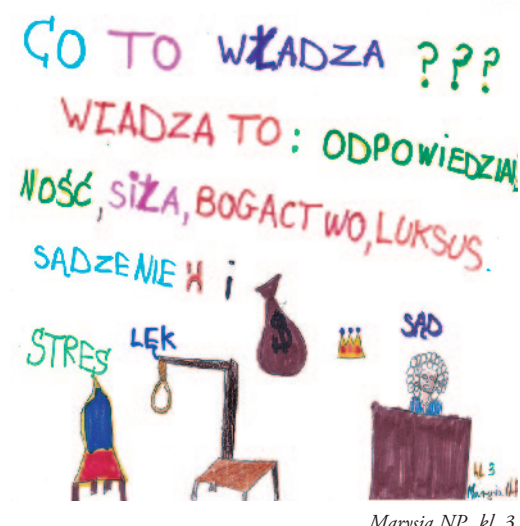
Milka, kl. 7

Otylia Kowalska kl. 8

Pietruszka

Marysia NP, kl. 3

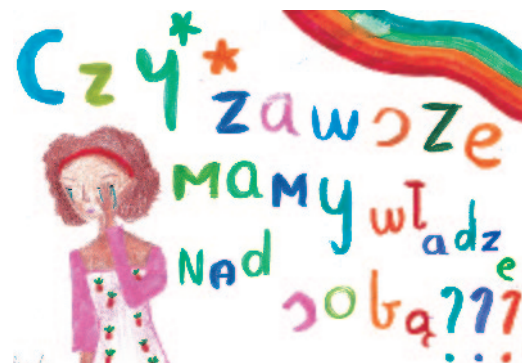

Filip Manikowski Jan Wojnar, Patryk Stawicki, kl. 5

Barbara K.

Eliza, kl. 4

Igor D., kl. 3

Filip Manikowski, Kuba Kwiatkowski

Michał K., kl. 6

Zosia, kl. 4

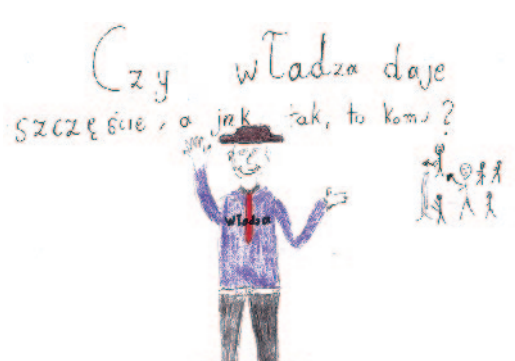
Gucio T., kl. 4

Natalia S., kl. 7

Milka, kl. 7

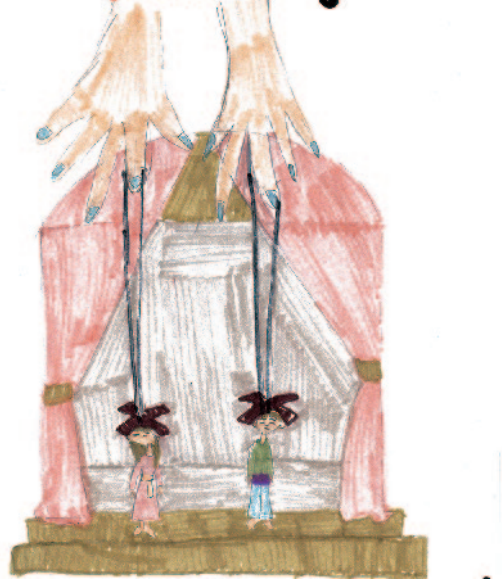
Marcel Pliszka, kl. 7

Janka, Ala, Ania, kl. 4

KTO MA NAD NAM WŁADZĘ?

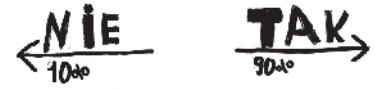
Helena H., kl. 6

CZY WŁADZA MA SWOJ KONIEC?

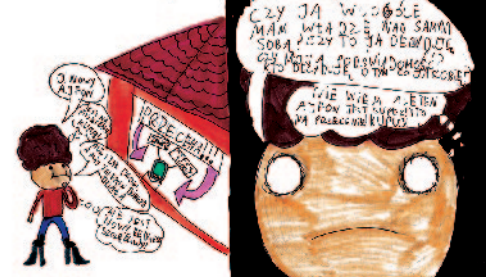
Adam S., kl. 6

CZY WŁADZA ZAWSZE WYGRA?

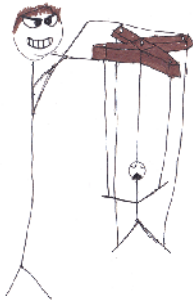
Mila D.

CZY MAMY WŁADZĘ NAD SAMYM SOBĄ?

Paweł Skurkowski, kl. 6

CZY MAMY WŁADZĘ NAD SOBĄ?

Patryk Stawicki, kl. 4

CZY WŁADZA MOŻE SIĘ „WYPALIĆ”?

Kasia D.

Adam O., kl. 7

CZY DA SIĘ OSIĄGNAĆ SUKCES BEZ ŻADNEJ WŁADZY?

Wera, Zuzia, Mania, kl. 4

CZY PIĘKNO DAJE WŁADZĘ?

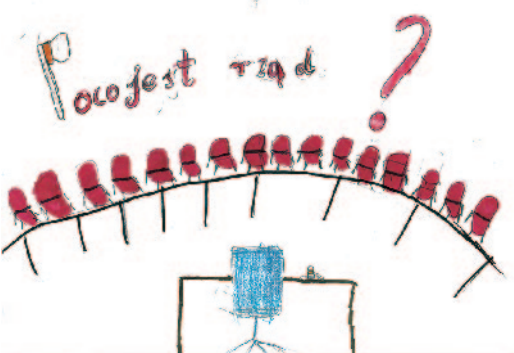

Kazik, kl. 4

CZY WŁADZA MOŻE ZABIĆ?

Janka, Ala, Ania, kl. 4

Antonina Majkowska

JAK WŁADZA WPŁYWA NA OSOBE BEZ PRZYWILEJÓW?

Zuzia, Mania, Wera, kl. 4

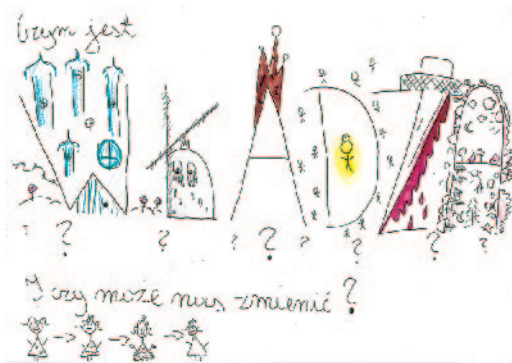

Pola N., kl. 4

Tosia Krajewska, Tosia Florek, kl. 5
Kajetan Zhang-Kowalewski, kl. 5

Pola Z., kl. 5

– Czy każdy nas będzie słuchać, jeśli mamy władzę?

Eryk Piotrowski

- Czy, aby być władcą, trzeba tego chcieć?
- Który rodzaj władzy jest najbardziej efektywny?
- Czy bunt przeciw władzy ma sens?
- W jakim stopniu bycie podwładnym oznacza zależność?
- Jak AI może przejąć władzę?

Arina Shatkova, kl. 7

– Czy władca musi się wyróżniać spośród innych?

Staś Szlapak, kl. 4

– Dlaczego ktoś mówi, że rządzi wszystkim, a nie wie, czy naprawdę?

Ewa Charkiewicz, kl. 1

– Co to znaczy poddany?

Antek Gocał, kl. 1

– Kim jest król, czemu rządzi?

Marysia Żukowska, kl. 1

– Czy da się rządzić wszystkim?

Olek Maj, kl. 1

– Dlaczego kogoś wybierają, żeby był królem?

Marcelina Pędziwiatr, kl. 2

– Dlaczego król często mówi „rozkazuje!”?

Janek Grudziak, kl. 1

– Dlaczego król jest taki ważny?

Staś Jankowski, kl. 1

– Czy poddani zawsze muszą słuchać króla?

Antek Gocał, kl. 1

– Czemu czasami chce się zabić władcę?

Mateusz Bagiński, kl. 3

– Czemu król, który jeszcze nie umarł, chce przekazać władzę?

Michał Szeremeta, kl. 3

– Czemu władza czasami nie panuje nad poddanymi?

Mateusz Bagiński, kl. 3

– Dlaczego, jeśli władca jest dobry, jest nieład?

Michał Szeremeta, kl. 3

– Dlaczego władcy są bardzo często zapatrzeni tylko w majątek?

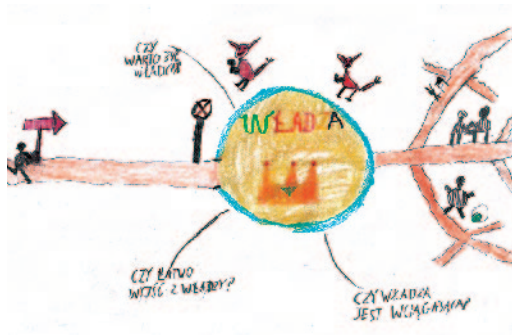
Michał Szeremeta, kl. 3

– Czemu władcy wymagają od ludzi pieniędzy?

Janek Sudujko, kl. 3

Weronika Zacharko, kl. 3

Staś Szlapak, Wojtek Osowiecki, kl. 4

Ludzie się biją o władzę
jak rodzeństwa się biją o zabawkę

Ola Li, kl. 5

Władzę dźwiga woda.
bo kto ugasi ogień?

Amelka Cienciała, kl. 2

CZY WŁADZA MOŻE PRZEJĄĆ NAD
NAMI KONTROLĘ?

Zosia T., kl. 6

Władca jest jak telefon, bo
uzależnia

Czy człowiek ma władzę nad
ludźmi (poddanymi) czy woda ma
władzę nad człowiekiem, bo przecież
go ugniata?

Maja Przychodzień, kl. 6

Helena Parkitna, kl. 3

Lila, kl. 7

WŁADZA

Na granicy awanturnictwa

Agresja różne ma oblicza

Moc Jedi, czyli wielki talent wykracza poza logikę

Tosia Krajewska, kl. 5,

Kajetan Zhang-Kowalewski, kl. 5

- Na granicy awanturnictwa nawiązuje do tego, że we władzy nigdy nie ma całkowitej racji, co może się wiązać z różnymi kłótniami i awanturami.

Zosia Zemla, Mira Novikova, kl. 6

- Agresja ma różne oblicza nawiązuje do tego, że agresja może być wykazywana w sposób fizyczny oraz psychiczny i może być okazana nieintencjonalnie.

Cyryl, Łoza, kl. 6, Kacper Mozert, kl. 6

- Moc Jedi... nawiązuje do tego, że władcy pod wpływem różnych czynników mogą robić nielogiczne rzeczy.

Franek Cecot, kl. 6, Emil Fabisiak, kl. 6

CZY WŁADZA OZNACZA ZWYCIĘSTWO?

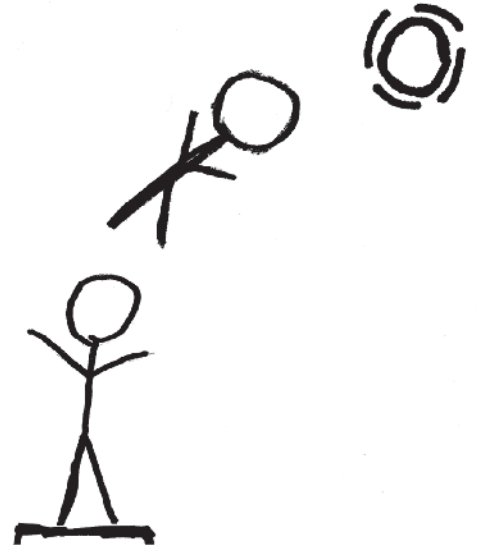

Tosia

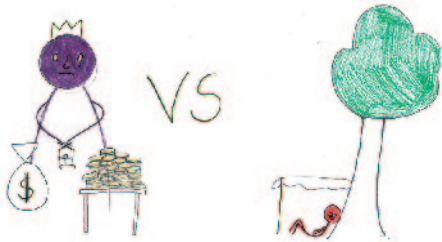
Zosia Zemla kl. 6

WŁADZA NAD SOBĄ POLEGA NA DĄŻENIU DO CEŁU!

Eric Martyshevskiy

CZY WŁADZA POTRZEBNA JEST DO SZCZĘŚCIA?

Natalia S., kl. 7

Tomasz Brodziak, kl. 3

Klara Mazurek-Tomaszewska, kl. 3

Marysia Kowalska, kl. 4

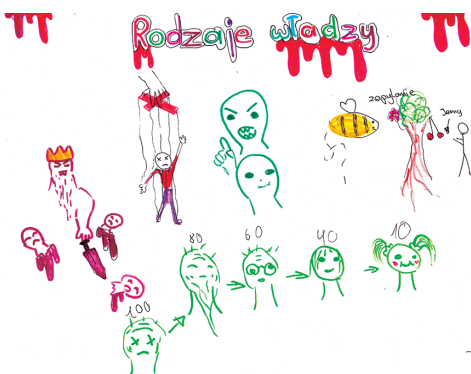

Ola T., kl. 3

Nad kim (czym) mamy władzę?

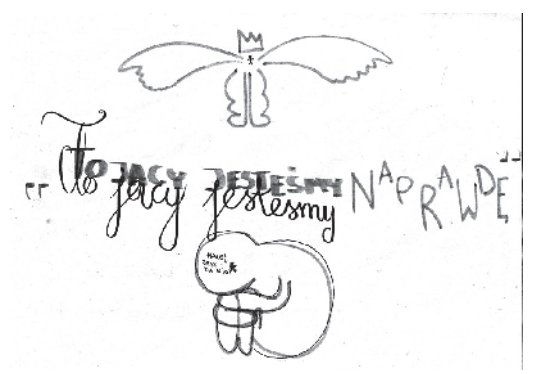
Ignacy Basiukiewicz, kl. 1

Hania O., kl. 5

Misheel Erdenekhuyag, kl. 8

Hania Suszczewicz kl. 6

Władca

W dalekim kraju, którego nazwy nie znamy, żył idealny król, pomagał i bronił. Pod koniec życia postanowił, żeby wszyscy ludzie zdecydowali, kto ma być następnym królem. Ku jego zdziwieniu narodził mu się syn. Kiedy dziecko miało 6 lat, niechcący zabiło króla – ojca.

Parę dni po śmierci, gdy ludzie dowiedzieli się, co zaszło, wygnali młodego księcia, gdyż myśleli, że zrobił to celowo. Nie chcieli mieć okrutnika za króla. Książę długi czas błąkał się po lesie aż natknął się na jaskinię i w niej przemocował. Gdy się przebudził, usłyszał dziwne szepty w głębi jaskini. Zbliżył się, gdyż nie zdawał sobie sprawy z zagrożenia. Gdy znalazł się w dole, poczuł, że rośnie, starzeje się i rozumie więcej spraw. Nagle, gdy stał się mężczyzną, czas zatrzymał się. Zdał sobie sprawę, że ściana, przed którą stoi, jest z papieru. Wcześniej, gdy był młody, tego nie rozumiał. Zniszczył ją i szedł dalej. Nagle usłyszał dziwny dźwięk, jakby przepowiednię:

– Będzie czekała Cię surowa kara, więc strzeż się i wracaj do królestwa.

Książę pomyślał, że to żart, ale postanowił wrócić. Zastał tam króla, którego wybrali. Zabił go, mówiąc:

– Tylko ja jestem prawowitym władcą. Wy mnie wygnaliście, więc i ja was wygnam. Uciekajcie i nie pokazujcie mi się więcej na oczy, chyba że chcecie skończyć jak ten król.

Królestwo opustoszało, a król zginął z głodu, ponieważ uważał, że godność nie pozwala mu na uprawę i zbieranie samemu żywności.

Antek Glusko, kl. 6

Filip Manikowski, kl. 5

Mikołaj D., kl. 6

Ważne decyzje
Łaska i okrucieństwo
Absolutyzm
Demokracja
Zazdrość
Anarchia

Arina Shatkova kl. 7

Marysia Rossiennik, kl. 3

Dyskusja młodszej grupy redakcyjnej

Młodsza grupa uczestników dociekań wybrała pytanie: „Czy trzeba być pod kontrolą władzy?”. Niemal wszyscy zgodnie stwierdzili, że nie trzeba a można. Zwrócili uwagę na kilka aspektów kontroli: jej zależność od obywatela, sytuacji oraz typu władzy, możliwość przymusu, ryzyko buntu, potrzebę równowagi między prawami a obowiązkami.

Interesujący okazał się problem szczególnych sytuacji (np. konflikt, wojna, konieczność obrony kraju), które z jednej strony mogą zwiększać zakres kontroli, a z drugiej możliwość wyłączenia się spod niej.

Istotną kwestią była też możliwość wyjścia spod władzy. Kolejne osoby mówiły, że człowiek ma do niego prawo, nawet gdy będzie to rodziło problemy. Nawet w sytuacji opresji możliwy jest bunt, ucieczka, zmiana obywatelstwa; stwierdzono, że człowiek nigdy nie pozostaje absolutnie bez opcji. Bycie pod kontrolą władzy jest ostatecznie kwestią wyboru obywatela.

Wszyscy zgodzili się ostatecznie co do tego, że rodzaj władzy wpływa na podejście obywateli – może rodzić bunt, ale i wdzięczność. Równowaga pomiędzy obywatelami a władcą zmniejsza ryzyko buntu, podobnie jak dobór

odpowiednich doradców. Zwrócono uwagę na to, że władza jest potrzebna i kontrola także. Władza wyznacza prawa i obowiązki, powinna też wyznaczać zakresy kontroli i wolności. Władza, państwo i przywódca pozwalają uniknąć chaosu i anarchii. Z drugiej strony, zła władza także może rodzić chaos. Władca fałszywy, udawany może nie mieć kontroli, władcą niedolnym mogą rządzić poddani.

Uczestnicy warsztatów stwierdzili, że w świecie nie ma ani idealnej władzy, ani lepszego pomysłu na rządzenie. Odnosząc się do historii kulawego króla, zastanawiali się nad motywacjami – poddani mogli udawać ze strachu przed karą, ale także pod presją grupy. Zachowywali się jednak dziwnie – chęć bycia słabszym nie jest dla ludzi normalna. Tłumaczy ją albo presja, albo sympatia dla króla. Gdyby był wyjątkowo dobry i lubiany, upodobnianie się do niego mogło być wyrazem przyjaźni, przysługi i wtedy byłoby bardziej zrozumiałe. Przybysz, który nie wiedział, mógł natomiast nie tylko chcieć się przypodobać królowi, ale też nie chciał być inny niż wszyscy, dlatego w ten sposób wybrnął z trudnej dla siebie sytuacji.

Maria Pleskaczyńska

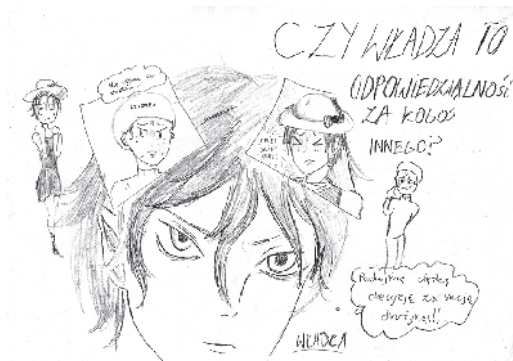
Moja władza drzewem z mojego ogrodu. Ma władzę też nad ptakami. I nad karmią.

Pola Sadowska, kl. 2

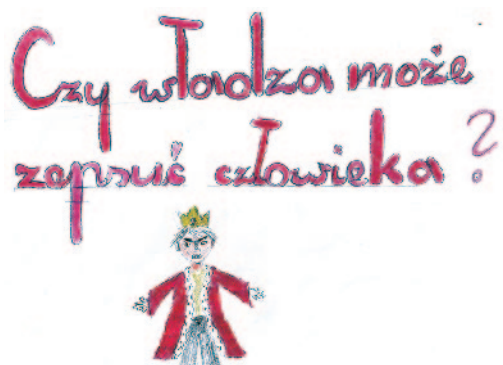
Ania Orlińska, kl. 3

Zofia Olander, kl. 7

Lucja Jasińska, kl. 2

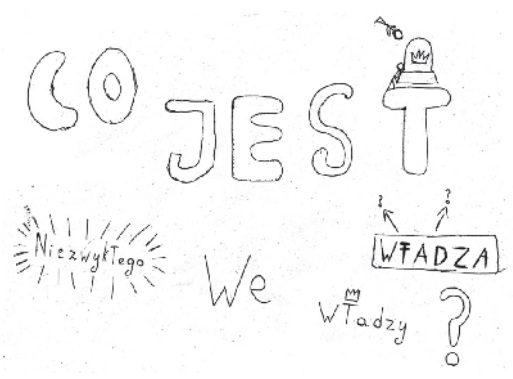
Ignacy Basiukiewicz, kl. 1

Zuzanna Machała, kl. 1

Ola I., kl. 5

Krzysztof Maziński, kl. 8

Opowiadanie

W odległej przyszłości, żyła wielka i przepiękna władczyni. Władza dobrze i mądrze.

Kiedy pewnego dnia przybył jakiś wędrowiec, królowa siedziała na wysokim tronie ze złota i w diamentowej koronie.

Kiedy wszedł do sali, idąc krwistym czerwonym dywanem, stanął naprzeciw niej i ośmielił się zapytać.

- Kim jesteś?
- Jestem najpotężniejszą władczynią!
- A czym władasz, Wasza Wysokość?
- Jestem Panią nicości - odpowiedziała.

Zosia Woźniak, kl. 6

Czy my także „padamy ofiarą” udawania kogoś, kim nie jesteśmy?

Takie pytanie wybrała do dociekania grupa redakcyjna *Filozofika* złożona z uczniów klas 5-8. Autor pytania (Boguś), poprosił o umieszczenie w cudzysłowie słów „padamy ofiarą”, aby nie sugerować negatywnego wydźwięku zjawiska udawania.

Dyskusja rozpoczęła się serią pytań. Między innymi: Czy lepiej być sobą, czy udawać kogoś innego? Czy trzeba naśladować, by przypodobać się komuś? Czy naśladujemy świadomie? Zaznaczyły się dwa główne stanowiska.

Pierwsze, że lepiej być sobą, zachowywać indywidualność, by świat był różnorodny, a my akceptowani takimi, jakimi jesteśmy.

I drugie – silnie reprezentowane – że udając, warto naśladować konkretne osoby lub grupy, by uczyć się czegoś nowego, nie być odrzuconym, dopasować się do społeczności, poznać ją lepiej, czerpać z niej, zmieniając się na lepsze.

Część osób nuansowała swoje stanowiska do stopnia, celu i okoliczności naśladowania innych, sfery naśladowanej, korzyści dla osoby naśladowanej i osoby naśladowanej, wartości osoby naśladowanej, jej popularności, autentyczności, wzajemności z jej strony. Wreszcie tego, kim jest dla nas i czy ma świadomość bycia naśladowaną.

Zwrócono uwagę, że przez udawanie zmieniamy się, ale jednocześnie utrudniamy poznanie siebie innym. Udając, często pokazujemy się z lepszej strony, co może być dobre, ale nie zawsze.

Dostrzeżono istotną różnicę między udawaniem a zmienianiem się. Przedstawiono udawanie jako silnie związane ze światem dzisiejszych mediów, również jako jeden ze sposobów zmiany człowieka. Zwrócono uwagę na korzyści i zagrożenia z tym związane.

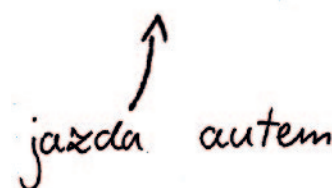
Odpowiedź na wybrane przez grupę pytanie można streścić następująco:

Tak, my jako młodzież, często udajemy kogoś innego, naśladując popularne osoby lub atrakcyjne dla nas grupy. Warto pamiętać, że osoby naśladowane, także mogą być nieautentyczne, gdy mają świadomość tego, że są obserwowane.

Udawanie, które samo w sobie nie jest złe, może prowadzić do bardziej lub mniej wartościowej, głębszej lub płytszej, zmiany w nas samych.

Skrót dyskusji Anna Szymaszczyk

Szerszy fragment dyskusji dostępny będzie w filmie zamieszczonym na stronie www.phronesis.org.pl

Zosia Zemla, kl. 6

Wydawcą Filozofika jest
Stowarzyszenie Edukacji
Filozoficznej „Phronesis”
ul. Cypryjska 44
02-761 Warszawa
www.phronesis.org.pl
ISSN 1732-5919

Szkoły współpracujące

Społeczna Szkoła
Podstawowa nr 16 STO
Al Solidarności 113 C
Warszawa

Szkoła Podstawowa nr 2 i
m. św. Teresy ul. Kościelna 4
05-825 Podkowa Leśna

Niepubliczna Szkoła
Pitagoras w Ruścu
ul. Główna 12 05-830
Nadarzyn

Prywatna Szkoła
im. Alberta Einsteina
w Wilanowie, ul. Hłonda 20
02-972 Warszawa

Koordinacja projektu:
Dominika Depta-Marel
Ewa Kozłowska
Jolanta Kaźmierczak
Maria Pleskaczyńska
Anna Szymaszczyk

Międzyszkolna Redakcja Dziecięca

Franek Cecot

Jan Chadryś

Ryszard Chojnacki

Eryk Dąbkowski

Oktawia Dąbrówka

Henryk Godek

Hania Fabisiak

Maks Kopała

Tosia Krajewska

Jan Kuczkowski

Zosia Kuras

Martyna Lemańska

Olek Li

Olek Machała

Filip Manikowski

Eric Martyshevskiy

Krzysz Maziński

Kacper Mozart

Wojtek Osowiecki

Eryk Piotrowski

Marysia Rossienik

Arina Shatkova

Malina Siedlecka

Jakub Sławniak

Patryk Stawicki

Michał Szeremeta

Antek Tałasiewicz

Jan Wojnar

Bogdan Yankovyy

Aleksander Zawarski

Bogumił Zemła

Leon Żak

Podziękowania

Redakcja Gazety serdecznie dziękuje Ośrodkowi Rozwoju Edukacji w Warszawie za niezwykle gościnne przyjęcie Redakcji Dziecięcej.

Składamy również serdeczne podziękowania Panu Pawłowi Rojkowi, dzięki któremu powstał film relacjonujący pracę nad Gazetą.